

УДК 636.2

ОПОДАТКУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ ЯК НАПРЯМ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Михальчинець Г.Т.

Мукачівський державний університет

У статті розглянуто особливості оподаткування суб'єктів малого бізнесу в Україні, переваги та недоліки спрощеної системи оподаткування. Досліджено вплив на розвиток економіки системи оподаткування малого бізнесу в зарубіжних країнах. Розглянуто структуру дохідної частини місцевих бюджетів та її наповнюваність за рахунок податків і зборів сплачених суб'єктами малого бізнесу. Запропоновано рекомендації щодо вдосконалення спрощеної системи оподаткування в Україні.

Ключові слова: спрощена система оподаткування, суб'єкт малого підприємництва, єдиний податок, Doing Business, зарубіжний досвід.

Постановка проблеми. Сучасні орієнтація розвитку України в її спрямуванні на європейську безпеку та стабільність розглядає стратегію розвитку малого бізнесу як один із пріоритетних напрямків. У більшості країн світу малому бізнесу належить значне місце в загальній сумі валового національного продукту, що дає змогу повніше задовольняти попит у товарах, збільшувати зайнятість населення, надходження грошових ресурсів до бюджету за рахунок сплати податків. Український малий бізнес постійно піддається різного роду реформам, що негативно відображається на коливаннях настроїв бізнесменів та відкритості їх бізнесу. Розвитку малого підприємництва заважають цілий ряд економічних та організаційних перешкод, де особливу роль відіграє механізм його оподаткування. Введення в Україні альтернативної спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва забезпечило реальні зрушення в їх розвитку, хоча діюча система оподаткування в Україні чинить значне податкове навантаження на суб'єктів малого підприємництва.

Втрата чинності Указу Президента України «Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва» [3], дія норм Податкового кодексу України [2] стосовно спрощеної системи оподаткування, призвели до змін в спрощеній системі оподаткування. Вирішення проблеми удосконалення системи оподаткування малих підприємств України суттєво вплине на поповнення місцевих бюджетів, інвестиційний клімат регіонів та соціальний захист населення. Це зумовлює актуальність дослідження умов та особливостей системи оподаткування, обліку та звітності малого бізнесу в сучасних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення теоретико-методологічних засад оподаткування суб'єктів малого бізнесу висвітлені у працях таких вітчизняних дослідників, як О. Василик, З. Варналій, А. Гальчинський, В. Геєць, В. Завгородній, А. Крисоватий, М. Крупка, М. Кучерявенко, В. Литвиненко, В. Люткевич, І. Лютий, В., Д. Веремчук, С. Логвіновська. Однак, незважаючи на значний науковий доробок сучасників, питання особливості застосування спрощеної системи оподаткування у сфері малого бізнесу в умовах мінливості та трансформації законодавства України, а також питання щодо наукового обґрунтування економічної та соціальної ефективності створення спеціальних режимів оподаткування для малих підприємств в Україні, залишаються відкритими, що й зумовлює актуальність та практичну значимість обраної теми дослідження.

Метою статті є висвітлення сучасного стану розвитку малого бізнесу в Україні, визначення осо-

бливостей оподаткування суб'єктів малого підприємства, виявлення переваг та недоліків застосування єдиного податку, значимість єдиного податку в наповненні місцевих бюджетів (на прикладі Закарпатської області) та дослідження основних пріоритетів розвитку малого бізнесу через механізми оподаткування.

Основний матеріал дослідження. Розвиток ринкової системи господарювання в Україні пов'язане зі зростанням підприємницької активності в усіх сферах економіки. Одним із перспективних напрямків дії конкурентно-ринкового середовища є розвиток малого бізнесу.

Світовий досвід показує, що малий бізнес є однією із рушійних сил економічного розвитку, ефективним засобом структурної розбудови, активізації інноваційної діяльності, подолання диспропорцій на окремих сегментах ринку, утворення нових робочих місць і зниження безробіття. Малий бізнес надає економіці гнучкості, мобілізує значні фінансові та виробничі ресурси, сприяє формуванню конкурентного середовища і тим самим свідчить про рівень розвитку економіки країни та ступінь демократизації суспільства.

Сьогодні в Україні підприємства малого бізнесу виступають елементом структурної перебудови регіональної економіки, сприяють підвищенню доходів місцевих бюджетів. Основним фінансовим інструментом, що регулює взаємовідносини малого бізнесу з державою, залишається його оподаткування – законодавчо врегульований процес встановлення, стягнення податків, визначення їхніх розмірів і ставок з урахуванням порядку їх сплати, створення особливих умов податкового режиму – загального чи спеціального (спрощеного). Використання особливих режимів оподаткування для підтримки як пріоритетних видів господарської діяльності, так і безпосередньо окремих груп суб'єктів підприємництва, є одним з шляхів забезпечення ефективного їх розвитку.

Саме спеціальний податковий режим спрямований на стимулювання малого підприємництва, а його система припускає тільки один вид податку: єдиний податок, який сплачується до місцевого бюджету. Незалежно від цього підприємці платять єдиний соціальний внесок, що зраховується на рахунки органів Пенсійного фонду України.

Розвитку малого підприємництва як найважливішої ознаки ринкової економіки сприяють ряд державних підтримок. На сьогоднішній день в найбільш розвинених країнах Заходу малі підприємства становлять 70-90% від загальної кількості підприємств. Для порівняння можна взяти, наприклад, Великобританію – де в малому підприємстві за-

йнято 49% всього робочого населення, Італію – з її 73% і країни ЄС, де на аналогічних підприємствах працює приблизно три чвертих робочого населення. Дана статистика говорить про величезну важливість підприємств малого бізнесу для економіки країн з ринковою економікою (таблиця 1).

Таблиця 1
Розвиток малого підприємництва
в країнах ринкової економіки

Країни	Кількість малих підприємств тис.	Кількість малих підприємств на 1 тис. населення	Зайнято в малих підприємств, млн. чол.	Частка малих підприємств у загальній кількості зайнятих, %	Частка малих підприємств у ВВП країни, %
Великобританія	2630	46	13,6	49	50–53
Німеччина	2290	37	18,5	46	50–54
Італія	3920	68	16,8	73	57–60
Франція	1980	35	15,2	54	55–62
Країни ЄС	15770	45	68	72	63–67

Джерело [7]

Щодо України, та станом на 01.01.2014 р. аналогічні показники свідчать про незначний їх рівень в порівнянні із розвинутими країнами. Так, кількість малих підприємств складає 373,8 тис., що складає 95% у загальній кількості підприємств, проте вона забезпечує лише 21% ВВП країни та займає 2% всіх зайнятих працівників; кількість малих підприємств на 1 тис. населення складає 8 одиниць. Дана статистика свідчить про велику кількість зареєстрованих, але не діючих, або, діючих нелегально суб'єктів малого бізнесу [4].

Умови, які створені в Україні для функціонування та розвитку малого бізнесу, в цілому, відповідають європейським вимогам. Проте існує ряд труднощів їх застосування при низькому рівні професійної освіти та економічного мислення населення, в тому числі, і керівників малих підприємств, які є їх засновниками.

Згідно Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» суб'єктами малого підприємництва є такі, в яких середньооблікова чисельність працюючих за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та обсяг річного валового доходу не перевищує 70 млн. гривень. Найважливішою формою державної підтримки суб'єктів малого бізнесу є спрощена система оподаткування, яка передбачає заміну сплати встановлених законодавством податків і зборів (обов'язкових платежів) сплатою єдиного податку і застосування спрощеної форми бухгалтерського обліку і звітності [1].

Ухвалення Податкового Кодексу підняло Україну з 152 місця до 137-го місця в рейтингу Doing Business 2013, який складається Світовим банком [10].

Після прийняття ПКУ в Україні відбулося зростання кількості спрощенців у 2012 році понад 200 тисяч осіб (у 2010 році було до 1 млн. підприємств), у 2013р. в межах 113 тисяч осіб. і складає станом на 01.01.2014р. 1702,5 тис. одиниць в т.ч. 1328,7 тис. суб'єктів підприємницької діяльності – фізичних осіб. Лівову частку суб'єктів малого бізнесу – 1,2 млн. одиниць, складають спрощенці, тобто суб'єкти підприємницької діяльності, які обрали спрощену систему оподаткування [4].

Станом на 01 вересня 2014 року платники податків, які перебувають на спрощеній системі оподаткування, сплатили до бюджету 5,1 млрд. грн. єдиного податку. Порівняно з відповідним періодом минулого року сплата податку зросла на 65%. У 2013 році до бюджету надійшло понад 3,1 млрд. гривень [5].

Лівова частка суми сплачена підприємцями – фізичними особами. Від приватних підприємців бюджет отримав майже 3,7 млрд. гривень єдиного податку. Від діяльності спрощенців – юридичних осіб до бюджету надійшло 1,5 млрд. грн. [5].

З метою створення сприятливих умов для розвитку малого бізнесу, сучасною спрощеною системою передбачено:

- збільшення обсягів річного доходу, що дає право перебувати на спрощеній системі; прив'язку ставок єдиного податку до розміру мінімальної заробітної плати; встановлення з метою оподаткування 6 категорії платників на заміну 3-х;

- скасування надбавок, які застосовувалися до фіксованих ставок податку за кожного найманого працівника фізичної особи;

- скасування обмеження щодо віднесення до витрат платника податку на прибуток, витрат на придбання товарів (робіт, послуг) у фізичних осіб – платника єдиного податку в межах визначених груп платників;

- обмеження сфери застосування спрощеної системи оподаткування для окремих видів господарської діяльності;

- посилення відповідальності платника податку за застосування іншого способу розрахунків, здійснення діяльності, не зазначеної у свідоцтві, перевищення граничного обсягу доходу, тощо;

- встановлення підстав для анулювання органами податкової служби свідоцтва платника єдиного податку [8].

Застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності надає суб'єкту малого підприємництва низку переваг:

- спрощення процедури і порядку реєстрації платника податку. Суб'єкти малого підприємництва можуть перейти на сплату єдиного податку як з початку року, так і з початку будь-якого кварталу; значно спрощуються розрахунки, пов'язані з визначенням сум податків;

- спрощується ведення поточного бухгалтерського обліку та форм фінансової звітності, що передбачена Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку;

- різноманітні форми податкової звітності за податками та зборами заміщуються єдиним податком, при цьому заповнюється одна форма звітності

- розрахунок сплати єдиного податку суб'єктом малого підприємництва подається до податкового органу раз на квартал, для суб'єктів підприємництва – фізичних осіб 1 2 груп – один раз на рік;

- спрощений порядок подачі звітності для платників єдиного податку 2-ї групи;

- надається право вибору сплати ПДВ [8].

Проте, поряд з перевагами спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва, існують і певні недоліки, що стримують розвиток малого підприємництва в Україні, зокрема:

- обмеження обсягів виручки суб'єктів малого бізнесу, які дають право використовувати спрощену систему оподаткування;

- суми єдиного податку фізичної особи-платника податку сплачуються авансом за звітний період (квартал). При цьому не враховують, чи буде фактично отримано дохід від здійснення такої діяльності за звітний період [7];

– ставка податку є змінною в межах 2-20% від мінімальної заробітної плати і виноситься на розгляд місцевих органів самоврядування та обов'язковості щомісячної сплати ЄСВ незалежно від умов господарської діяльності в межах 34,7% від мінімальної заробітної плати;

– постійна звірка обліку сплачених податків з податковими органами в цілях мінімізації ризиків нарахування штрафів за несвоєчасну сплату та/або сплату не в повному обсязі сум єдиного податку, що складають 50% визначної суми податку за кожен період недоїмки перед бюджетом по даному виду податку.

Введення в дію єдиного податку та закріплення його за дохідною частиною місцевих бюджетів посилює роль органів місцевого самоврядування у забезпеченні привабливого інвестиційного бізнес-клімату для суб'єктів – спрощенців.

Сплата єдиного податку до місцевих бюджетів забезпечує йому значну частину доходів. Так, впродовж січня-серпня 2014 року до місцевих бюджетів Закарпатської області надійшло податків, зборів (обов'язкових платежів) без урахування міжбюджетних трансфертів у сумі 992 001,0 тис. грн. З них до податок на доходи фізичних осіб 630552,8 тис. грн., що складає 63,6% в обсязі доходів місцевих бюджетів та має приріст до попереднього періоду 2013р. 3,4%; податок на прибуток 1185,7 тис. грн., що складає 0,1% в обсязі доходів місцевих бюджетів та має приріст до попереднього періоду 2013р. 10,2% та єдиний податок 110609,1 тис. грн., що складає 11,2% в обсязі доходів місцевих бюджетів та має приріст до попереднього періоду 2013 р. 9,4% (таблиця 2).

Таблиця 2
Структура доходів місцевих бюджетів
Закарпатської області за січень-серпень 2014 р.

Назва податку, збору (обов'язкового платежу)	Надійшло за січень-серпень 2014 р., тис. грн.	Питома вага в загальному обсязі доходів місцевих бюджетів, %	Темп росту надходжень до попереднього року, %
Всього по області	992 001,0	100,0	105,6
<i>у тому числі</i>			
платежі загального фонду			
Податок на доходи фізичних осіб	630 552,8	63,6	103,4
Плата за землю	58 045,2	5,9	102,9
Збір за спеціальне використання лісових ресурсів	16 263,1	1,6	153,6
Плата за надання адміністративних послуг	12 085,4	1,2	96,1
Збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності	8 429,3	0,8	101,6
Платежі за користування надрами	5 645,9	0,6	97,1
Надходження від орендної плати за користування цілісним майновим комплексом та іншим майном, що перебуває у комунальній власності	4 135,1	0,4	103,9

Податок на прибуток підприємств	1 185,7	0,1	110,2
Державне мито	774,2	0,1	128,9
платежі спеціального фонду			
Єдиний податок	110 609,1	11,2	109,4
Власні надходження бюджетних установ	102 059,1	10,3	127,3
Кошти від продажу землі	15 577,6	1,6	92,9
Кошти від відчуження майна	2 460,9	0,2	76,5

Джерело: [5]

Розробка та реалізація бізнес-умов для суб'єктів підприємництва дасть можливість відповідним органам забезпечити стійкий рівень зайнятості населення, зростання рівня життя їх та забезпечення приросту дохідної частини місцевих рад не лише в частині сплаченого єдиного податку а й в частині ПДФО, як лівової його частки.

В загальному можна зробити висновок, що останні зміни, внесені до спрощеної системи оподаткування призводять до її лібералізації, а, відповідно, і до збільшення кількості її платників. Дана система повинна задовольняти вимоги як держави щодо стабільності надходжень до бюджету від сплати податку, так і самих платників через систему відсоткових ставок на спрощеній основі, які, на їх думку, є достатньо високими для малих підприємств.

Спрощена система передбачає простоту визначення бази оподаткування та розміру податкового зобов'язання, мінімізацію облікових процесів до рівня, доступного пересічному громадянину. Посилення вимог до спрощеної системи оподаткування із одночасним погіршенням комплексу умов для єдиноплатників стали головними причинами часткового сприйняття нововведень та відобразилась на тінізації суб'єктів малого бізнесу.

Спрощена система оподаткування є провідною частиною державної податкової політики підтримки розвитку малого підприємництва в Україні, а, отже повинна супроводжуватися новими програмами та способами ведення бізнесу, як це практикується у передових зарубіжних країнах.

Розв'язання проблеми ілєгальної поведінки малих і середніх підприємств – головна мета проблемно-цільового менеджменту, стратегія і тактичні заходи якого мають спрямовуватися на розв'язання важливих соціально-економічних проблем суспільства.

Вироблення стратегії легалізації економіки і, зокрема малого та середнього підприємництва, очевидно, має узгоджуватися з теоретичними обґрунтуваннями моделі функціонування національної економіки, що поєднує визначення ряду економічних чинників та оновлений ринковими ідеями соціальний або «людський» капітал України [9].

Висновки. Порівняно з країнами, які провели радикальні податкові реформи у формі істотного зниження ставок податків, у тому числі й для малих підприємств, удосконалення структури пільг, Україна активно та досить вдало переймає світовий досвід, удосконалює спрощену систему, що позитивно відображається на розвитку оподаткування суб'єктів малого підприємництва.

Про для подальшого покращення бізнес-клімату та подолання корупції в Україні потрібно удосконалити механізм та податкове навантаження щодо справляння єдиного податку та ряду інших податків в системі оподаткування суб'єктів малого бізнесу. Так, наприклад, для активізації інвестиційної ді-

яльності необхідно удосконалити діючий механізм, що визначений перехідними положеннями ПКЗУ, впровадити стимулюючу модель податку на прибуток із відповідним механізмом його адміністрування. За прикладом європейських країн ввести диференційну ставку для прибутку, що реінвестується в операційну та інвестиційну діяльність суб'єкту; диференціювати ставки ЄСВ по видам та обсягам діяльності суб'єктів підприємницької діяльності – фізичних осіб, дозволити суб'єктам 1 та 2 груп «єдиноподатчиків» здійснювати господарські відносини з юридичними особами при цьому зобов'язати всіх суб'єктів підприємницької діяльності фіксувати доходи через РРО для чіткого контролю обсягів господарської діяльності.

Слід чітко сформулювати та узгодити державну політику у сфері підтримки малого та середнього підприємництва з планом дій та системою контролю як проміжних, так і кінцевих результатів, а також мінімізувати втручання органів державної влади в діяльність суб'єкта господарювання.

Потрібно відзначити, що певні зрушення щодо модернізації економіки все ж таки відбуваються: прийнятий 22 березня 2012 р. Закон України «Про

розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» [1], став значним стимулом для розвитку вітчизняного підприємництва. Законом зафіксовано основні напрями державної політики: вдосконалення та спрощення порядку ведення обліку в цілях оподаткування, залучення малого підприємництва до виконання державних науково-технічних та соціально-економічних програм, забезпечення фінансової державної підтримки малих і середніх підприємств, сприяння підготовці та перепідготовці кадрів, стимулювання використання новітніх технологій тощо. Також визначено основні види державної підтримки, передбачено створення національного фонду підтримки підприємництва та деталізовано поділ бізнесу на мікро-, малий, середній та великий, що дозволяє адресно спрямовувати державну підтримку. У Законі врахований найбільш вдалий світовий досвід у сфері державної політики сприяння розвитку малого та середнього бізнесу.

Реалізація викладених пропозицій щодо спрощеної системи оподаткування, виключить існуючі проблеми, забезпечить відповідні надходження до бюджету та сприятиме розвитку малого бізнесу у державі.

Список літератури:

1. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 № 4618-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>
2. Указ Президента України «Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва» від 03.07.1998 р., № 727/98. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/727/981>
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI, Редакція № 1668-VII від 02.09.2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/nk/>.
4. Офіційний сайт Державного комітету статистики. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
5. Відомості про надходження податків, зборів (обов'язкових платежів) до місцевих бюджетів Закарпатської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.carpathia.gov.ua/ua/510.htm>
6. Нарахування податків і зборів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [<http://sfs.gov.ua/diyalnist-/rezalt/156085.html>].
7. Концептуальні підходи до спрощеної системи оподаткування в Україні / Логвіновська С.І. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///C:/Users/73/Downloads/ecfor_2013_3_32%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/73/Downloads/ecfor_2013_3_32%20(1).pdf)
8. Оподаткування малого бізнесу в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку [Електронний ресурс]. / Герасимчук Л.С. // Молодіжний науковий вісник УАВС НБУ, Серія: Економічні науки, № 5/2013// – Режим доступу: <http://bulletin.uabs.edu.ua/store/eco/2013/9bb21bdf473e489febadd99ec20ce45b.pdf>
9. Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку / За ред. акад. НАН України В.М. Гейця. – К.: Ін-т екон. прогнозування; Фенікс, 2003. – 1008 с. – С. 43-47.
10. Doing Business, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org/ra>

Михальчинец Г.Т.

Мукачевский государственный университет

НАЛОГООБЛОЖЕНИЕ МАЛОГО БИЗНЕСА КАК НАПРАВЛЕНИЕ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В УКРАИНЕ

Аннотация

В статье рассмотрены особенности налогообложения субъектов малого бизнеса в Украине, преимущества и недостатки упрощенной системы налогообложения. Исследовано влияние на развитие экономики системы налогообложения малого бизнеса в зарубежных странах. Рассмотрена структура доходной части местных бюджетов и ее наполняемость за счет налогов и сборов уплаченных субъектами малого бизнеса. Предложены рекомендации по совершенствованию упрощенной системы налогообложения в Украине.

Ключевые слова: упрощенная система налогообложения, субъект малого предпринимательства, единый налог, Doing Business, зарубежный опыт.

Mykhalchynets G.T.
Mukachevo State University

TAXATION OF SMALL BUSINESSES AS A DIRECTION OF DEVELOPMENT OF ENTREPRENEURSHIP IN UKRAINE

Summary

The article discusses the features of taxation of small business in Ukraine, the advantages and disadvantages of a simplified tax system. The effect on the economy of taxation of small business in foreign countries. The structure of revenues of local budgets and its occupancy by taxes and fees paid by small businesses. Recommendations for improving the simplified taxation system in Ukraine.

Keywords: simplified taxation of small businesses, the single tax, Doing Business, international experience.

УДК 519.866

ДОСЛІДЖЕННЯ ІНТЕРВАЛІВ ГРАНИЧНИХ ЗНИЖОК ДЛЯ ВСТАНОВЛЕННЯ ЦІНИ ПРОСУВАННЯ БРЕНДУ

Мошенська А.В.

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Досліджено, що ефективність рекламних звернень підприємства проявляється як ефект взаємодії зі знижками ціни на продукцію. Представлено функції цінних знижок та виручки в аналітичному та графічному вигляді. Побудована схематично гістограма продажу металовиробів в околі цінової знижки. Знайдені аналітично інтервали граничних знижок для встановлення ціни просування бренду. Доведено встановлення плаваючої цінової знижки на цих інтервалах.
Ключові слова: Рекламні ефекти, функція цінних знижок, інтервали граничних знижок, функція виручки.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Тимчасовий поточний ефект від ціноутворення виявляється у зміні в продажі, що відбувається в часовому періоді зміни ціноутворення. Зауважимо, що така зміна може мати перехідні ефекти, які виникають завдяки тому, що споживачам потрібно за часовий період помітити ціну і купити продукцію. Ці перехідні ефекти для ціни проявляються менше, ніж рекламні ефекти.

Зауважимо, що S-подібні реакції збуту на рекламні ефекти також присутні у відповідь на ціноутворення.

Крім того, реакція на ціну має три властивості, що супроводжуються наступними ефектами: ефект ціни в просуванні продукції, ефект контрольної ціни і ефект взаємодії ціни. Такі ефекти зазвичай описуються моделлю розподіленої затримки.

В полі ринкових відносин підприємства існує правило, що чим вища ціна по прайс-листу, тим менше збут продукції, що тягне за собою зменшення частки ринку. Тому відчувається дівість цін просування, чим вагоміші рекламні знижки, тим вище його збут і відповідно збільшується частка ринку.

Зауважимо, що вся концепція ефективності рекламних звернень підприємства взагалі синергетична і проявляється як ефект взаємодії зі знижками ціни на продукцію.

Для споживача, який приймає рішення про укладення контракту на поставку необхідних металоконструкцій, дуже істотну роль грають ціни на вироби, які в даний час у різних компаній досить сильно варіюються. Щоб без зайвих фінансових витрат придбати партію металопрокату за вигідною ціною, має сенс вивчити основні прайси компаній з продажу металу і проаналізувати вартість на всі види виробів. Таким чином, завчасно можна спла-

нувати витрати на покупку високоякісного металопрокату від перевіреного постачальника.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми, на які посилається автор. В економічній літературі представлені методи визначення ефективності рекламних звернень підприємства в умовах конкуренції, що ґрунтуються на реальних відгуках на рекламні звернення [1; 2; 3]. Серед них розглядаються тимчасовий поточний короткостроковий та довгостроковий ефекти [1]; динамічний ефект від рекламних звернень підприємства [2], що характеризується явищами посилення та зносу; а також контентний та медіа ефекти [3]. В роботах представлена графічна ілюстрація моделювання розподіленої затримки ефектів від рекламних звернень підприємства [3; 4].

Економічна ефективність реклами характеризується впливом рекламних звернень підприємства на його збут і враховує такі показники як рівень прибутку, частки ринку і т.п., причому при моделюванні необхідно враховувати відокремлення рекламних зусиль від інших, які стосуються, наприклад, ціноутворення [5].

В роботах [5; 6] показано, що поточний ефект впливу ціни на продукцію підприємства переважає ефект від рекламних звернень. У відмінності від реакції на рекламу, реакція на ціну зазвичай сильна і що виявляється у великій частці віддачі в поточному періоді [6]. Аналогічно ефектам реальних відгуків на рекламні звернення можна виокремити ефекти від ціни на продукцію підприємства: поточний ефект, ефект форми, ефект конкуренції та перехідний ефект.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується стаття. Покупці, орієнтуючись в системі знижок уникають покупки металовиробів при підході до переходу цін і збіль-